

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย

Factors Affecting the Overdue Loan Repayment of Agriculturist Customers,
Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives,
Mae Chan Branch, Chiang Rai Province

วันที่รับบทความ: 24 เม.ย. 68
วันที่แก้ไขบทความ: 10 ม.ค. 69
วันที่ตอบรับ: 31 ม.ค. 69

อภิชาติ วงศ์ใหญ่¹
Apichart Wongyai¹
สุรินทร์ พิทักษ์สิกุล²
Surin Phithaksikul²
สุธีรา ดีวิท³
Sutheera Deewit³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ปัจจัยจากตัวผู้กู้ ปัจจัยภายในจากธนาคาร และปัจจัยภายนอก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงรายจำนวน 313 คน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และ ประมวลข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยภายนอก รองลงมา คือ ด้านปัจจัยจากตัวผู้กู้ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยจากธนาคารและพนักงานธนาคาร 2) เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ทุกตัวแปรได้มีความคิดเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้อันดับแรก คือ ปัจจัยภายนอก รองลงมา คือ ปัจจัยจาก

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2566)

¹ Master of Business Administration (Business Administration) Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University. (2023).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistant Professor of the Master of Business Administration. Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Associate Professor of the Master of Business Administration. Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

ตัวผู้กู้ และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยภายในจากธนาคาร 3) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ปัจจัย พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจากตัวผู้กู้ และปัจจัยภายนอก

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล การค้างชำระหนี้เงินกู้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

Abstract

This study aims to investigate the factors influencing loan delinquency among farmer clients of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC), Mae Chan Branch, Chiang Rai Province. The research objectives are: (1) to examine borrower-related, internal bank-related, and external factors affecting loan delinquency; (2) to analyze these factors across demographic variables such as gender, age, educational level, marital status, and household size; and (3) to determine the overall impact of these factors on loan delinquency.

The study population consisted of 313 farmer clients of the BAAC, Mae Chan Branch. Data were collected using a structured questionnaire and analyzed through descriptive statistics, with data processing conducted using statistical software. The findings indicate that the overall level of factors influencing loan delinquency was high. Among these, external factors had the highest impact, followed by borrower-related factors, while internal bank-related factors exerted the least influence. When classified by demographic variables, respondents consistently identified external factors as the primary cause of loan delinquency, followed by borrower-related factors, and lastly, internal bank factors. Correlation analysis revealed that two factors—borrower-related and external factors—significantly influenced loan delinquency among farmer clients of the BAAC, Mae Chan Branch.

Keywords: Determinant Factors, Loan Default, Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives

บทนำ

รายได้หลักของประเทศไทยได้มาจากสินค้าทางการเกษตรเป็นอันดับต้นๆ ของรายได้ของทั้งประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาต่างๆ มีทั้งปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและปัจจัยภายใน เช่น ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ฝนแล้ง การเกิดโรคระบาดในด้านการเกษตร ราคาผลผลิตตกต่ำ ประกอบกับปัญหาของตัวเกษตรกรเอง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเกษตรกรทำให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบเหล่านี้ได้รับผลกระทบจนขาดสภาพคล่องทางการเงิน จึงต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินต่างๆ หรือแหล่งเงินทุนนอกระบบเพื่อนำเงินมาลงทุนในด้านการเกษตรมากขึ้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันการเงินของรัฐที่สังกัดกระทรวงการคลังจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกรกู้ยืมเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ธ.ก.ส. ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2509 เป็นธนาคารเฉพาะกิจของรัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรหรือส่งเสริมการดำเนินกิจการของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์การเกษตร

ตลอดจนส่งเสริมอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้งเป็นแหล่งให้บริการในการรับฝากถอนเงินเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของทางรัฐบาล เช่น โครงการรับจำนำผลิตผลทางการเกษตร ได้แก่ ข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อย และลำไยอบแห้ง การแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่เกษตรกรทั้งในระบบและนอกระบบ โครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยในโครงการต่างๆ รวมถึงโครงการล่าสุดคือโครงการ เงินเยียวยาเกษตรกรซึ่งได้รับผลกระทบจากโควิด-19 รวมถึง การให้สินเชื่อส่วนงานราชการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น การดำเนินงานของทาง ธ.ก.ส. ที่ผ่านมามีจนถึงปี พ.ศ.2566 ธ.ก.ส. มีสำนักงานระดับจังหวัด จำนวน 76 แห่ง และสำนักงานสาขา ทั่วประเทศรวม 1,169 แห่ง (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2560 : 58)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีเขตพื้นที่ที่ต้องดูแลเรื่องสินเชื่ออยู่ จำนวน 8 เขต คือ ตำบลแม่จัน ตำบลแม่คำ ตำบลป่าตึง ตำบลป่าซาง ตำบลศรีคำ ตำบลแม่ไร่ ตำบลสันทราย และสาขาย่อย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนหนี้ค้างต่อหนี้ปกติรวมสูงขึ้นในแต่ละปี บัญชี ทำให้ต้องมีการสำรองหนี้สูญ 100% ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารหนี้ของธนาคารที่จะทำให้เกิดหนี้เสีย และส่งผลกระทบต่อสภาพของลูกหนี้ธนาคารที่จะต้องมีการค้างชำระหนี้ และไม่สามารถที่จะขออนุมัติสินเชื่อได้ ทำให้เกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระและหามาตรการช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ปัจจัยจากตัวผู้กู้ ปัจจัยภายในจากธนาคาร และปัจจัยภายนอก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยจากตัวผู้กู้ ที่ทำให้เกิดการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย สามารถออกแบบวิธีการแก้ไขหนี้ค้างชำระได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยภายในและภายนอก ที่ทำให้เกิดการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย
3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ ได้แก่ ปัจจัยจากตัวผู้กู้ ปัจจัยภายในจากธนาคาร และปัจจัยภายนอก

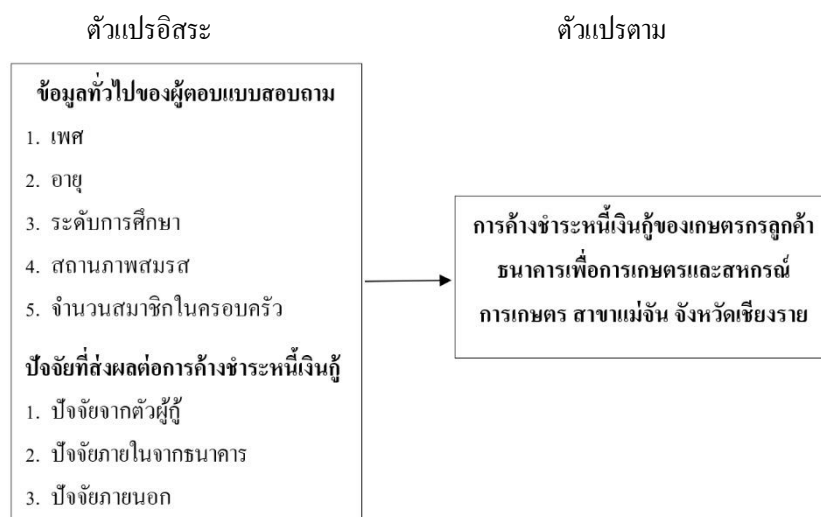
1.2 ตัวแปรตาม คือ การค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. ขอบเขตด้านประชากร คือ เกษตรกรลูกค้าที่เป็นหนี้ค้างชำระของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จำนวน 313 คน

3. ขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัย ศึกษาพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่จัน ตำบลแม่คำ ตำบลป่าตึง ตำบลป่าซาง ตำบลศรีคำ ตำบลแม่ไร่ ตำบลสันทราย

4. ขอบเขตระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2566 ถึงเดือน มีนาคม 2567

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร

สาเหตุของการเป็นหนี้สินเนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตหรือยากจน เพราะการล้มละลายของการลงทุนทำมาหากิน ผลผลิตตกต่ำผลตอบแทนไม่คุ้มกับการลงทุนการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว มีผลงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าหนี้สินของเกษตรกรไทยนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่หลากหลายด้วยกัน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้สามารถจำแนกออกได้เป็นกลุ่ม (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2566 : 18) ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการเกิดหนี้สินของเกษตรกรอย่างมาก คือ

1.1 เพศ จากรายงานสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) รายงานวิเคราะห์ เรื่องหนี้สินของครัวเรือน เกษตร พ.ศ. 2560 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล หัวหน้า ครัวเรือนเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรส มีโอกาสเป็นหนี้มากกว่าสถานอื่นๆ หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีโอกาสเป็น หนี้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง

1.2 ปัญหาทางการศึกษาของประชากร ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย สำเร็จการศึกษาเพียง ระดับชั้น ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อ่านหนังสือไม่ออก จึงขาดโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และ ขาดทักษะที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันได้จนกลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร

1.3 ปัญหาทางด้านสุขภาพ การมีบุตรหลานและญาติพี่น้องในครอบครัวเป็นจำนวนมากและมี ภาระต้องเลี้ยงดูประกอบกับการมีทรัพย์สินและที่ดินในการทำกินน้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ จึงต้องหัน ไปกู้ยืมเงิน จากแหล่งเงินทั้งในและนอกระบบมาใช้จ่ายจนเกิดปัญหาหนี้สินตามมาเป็นลูกโซ่ปัญหา สำคัญอีกประการหนึ่งคือ โครงสร้างอายุของเกษตรกรที่ส่วนใหญ่มีอายุมาก พบว่าเกษตรกรหัวหน้าครัวเรือนในปัจจุบันมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 50 ปี ซึ่งเป็นวัยชราขณะเดียวกัน ยังพบว่าขาดทายาทที่จะมารับช่วงต่อในภาคประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากคนหนุ่ม สาวอพยพ ย้ายถิ่นเข้าไปประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรในตัวเมือง

1.4 อบรมฯ ในด้านการใช้ชีวิตการบริโภค หากไม่รู้จักรอคอดอม บริโภคสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น เหล้า บุหรี่ การเล่นเกม และการพนันอื่นๆ ซื้อมีสินค้าเงินผ่อนหรือเป็นหนี้หลายต่อแบบหมุนเงินไปใช้วันๆ ทำให้ เสียดอกเบี้ยสูง ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสูงโดยไม่คุ้มค่า

2. ปัจจัยทางสังคม สาเหตุจากปัจจัยทางสังคมเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดหนี้สินครัวเรือน เกษตรกร ดังนี้

2.1 สถานะทางสังคม สาเหตุของหนี้สินเกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้างของกลไกต่างๆ ภายใน สังคมที่เข้ามาดำเนินการจัดสรรปันส่วนให้แก่คนจนที่ไม่เท่าเทียมกันจนกลายเป็นเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมในสังคม เนื่องจากกลุ่มคนรายหมกมีโอกาสดำเนินการได้รับประโยชน์จากการจัดสรรปันส่วนมากกว่ากลุ่มคน ไม่ว่าจะเป็นขนาดครัวเรือน จำนวนเด็ก ผู้สูงอายุในครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนล้วนมีผลต่อ การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนทั้งสิ้น

2.2 การรวมกลุ่ม ในระบบตลาดทุนนิยมจึงเต็มไปด้วยการโฆษณาเชิญชวนให้คนบริโภคกลุ่ม คนที่อยากได้อะไรบริโภคแต่รายได้น้อยจึงมักถูกกระตุ้นให้ใช้จ่ายเกินตัวเป็นหนี้สินตกอยู่ในวังวนของความยากจน ได้การศึกษาและทักษะผู้มีความรู้ น้อย ขาดทักษะทางอาชีพโอกาสที่จะมีงานทำที่ดีมีรายได้ก็จะมีน้อย และมีโอกาส

ที่จะเป็นคนยากจนมากกว่าผู้มีความรู้วัฒนธรรมและประเพณี ค่านิยมและประเพณีบางอย่าง ส่งเสริมความสิ้นเปลือง และนำไปสู่ภาวะหนี้สิน เช่น การจัดงานบวช งานศพ งานแต่งงานที่เกินตัวเกินฐานะ เป็นต้น

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ผ่านมาประชากรในประเทศกำลังพัฒนาประสบความยากจนจากปัญหาหนี้สินที่สะสมมานาน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดปัจจัยทางเศรษฐกิจ (วิทยา เกียรติพันธุ์ และคณะ, 2553 : 20-21) โดยมีข้อจำกัดเรื่องคุณภาพและขนาดของที่ดินการเกษตร ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของครัวเรือนสามารถแบ่งได้ ดังนี้

3.1 ปัจจัยขนาดที่ดินทางการเกษตร ประกอบกับความจำกัดในเรื่องความรู้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพดิน ตลอดจนความรู้ในการปลูกพืชที่เหมาะสม และข้อจำกัดด้านการตลาดรวมทั้งความมั่งคั่งของเกษตรกรจึงมีรายได้น้อยไม่เหลือพอที่จะชำระหนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ตกเป็นหนี้สินเนื่องจากครัวเรือนมีที่ดินการเกษตรขนาดเล็ก จึงมีรายได้น้อยไม่มีเหลือที่จะนำมาใช้หนี้ ประกอบกับราคาของผลผลิตการเกษตรตกต่ำไม่แน่นอนและขาดต่อการพยากรณ์ เมื่อเป็นเช่นนี้ความสามารถของเกษตรกรในการเพิ่มรายได้จึงลดน้อยลง

3.2 ปัจจัยรูปแบบทางการเกษตร ระบบการเกษตรของไทยยังเป็นระบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยวขาดการบำรุงดินให้มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางด้านรายได้ระหว่างเกษตรกรและกลุ่มผู้ประกอบการอื่น

4. ปัจจัยภูมิศาสตร์ ปัจจัยภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555 : 1) ดังนี้

4.1 สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกัน กรณีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาทำไร่จึงมีฐานะที่ยากจนกว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันในภาคใต้ นอกจากนี้สภาพทางภูมิศาสตร์ยังเป็นปัจจัยที่กำหนดระบบคิดของประชาชนที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค จากรายงานสถิติความยากจนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ได้ศึกษาลักษณะทางภูมิศาสตร์ภาค และเขตการปกครอง ที่มีผลต่อการเป็นหนี้สิน พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีรายได้น้อยที่สุดและประชาชนมีหนี้สินมากรองจากกรุงเทพและปริมณฑลเนื่องจากภาคที่ประชาชนทำการเกษตรมากที่สุด

4.2 สภาพพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งขาดระบบชลประทานจึงทำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้ผลผลิตน้อยดังจะเห็นได้จากผลผลิตข้าวมีผลผลิตต่อไร่ที่ต่ำที่สุดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย เศรษฐกิจของภาคขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมและการค้าปลีกค้าส่ง โดยร้อยละ 80 ของประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำไร่นา ภูมิประเทศส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นดินทราย ภูมิอากาศมีความผันผวนสูงประสบกับปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งการทำเกษตรกรรมนั้นต้องขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อยต่อหัวต่ำมาก

4.3 ปัจจัยเขตการปกครอง พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่อยู่ในเขตเทศบาลมีโอกาที่จะเป็นหนี้ น้อยกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลประมาณร้อยละ 17.1 เมื่อมีการควบคุมปัจจัยอื่น ซึ่งแน่นอนว่าในเขตเทศบาลมีความเจริญมากกว่านอกเขตเทศบาล โดยสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่อยู่ในเขตเทศบาล สามารถทำอาชีพเสริมอื่นๆ มีสร้างรายได้และรู้เท่าทันกลไกราคาสินค้าเกษตรหรือถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาญน้อยกว่าครัวเรือนเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ครัวเรือนเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง มีโอกาสเป็น

หนี้มากกว่าภาคใต้ประมาณ 6.3 เท่า 4.6 เท่า และ 2.6 เท่าตามลำดับ เมื่อมีการควบคุมปัจจัยอื่นทั้งนี้อาจเนื่องจากครัวเรือนเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลางมีอาชีพทำนา ทำไร่ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลผลิตที่ได้จากการทำนา ทำไร่ขึ้นอยู่กับ ฟ้า ดิน อากาศ และปริมาณน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักจะประสบกับปัญหาภัยแล้งบ่อยครั้งในขณะที่ภาคใต้ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์มากกว่าฝนตกตลอดปีและภาคใต้ยังมีการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์ม เป็นต้น ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรในภาคใต้มีรายได้สูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะเห็นได้จากกระดบรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้ในปี 2554 ที่พบว่า ครัวเรือนที่อยู่ในภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/population.html>, 2561)

5. ปัจจัยโครงการนโยบายรัฐ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการสร้างภาระหนี้สินให้กับเกษตรกรคือการเข้าร่วมในโครงการพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลปรากฏการณ์ของหนี้สินของเกษตรกรไทยมีแนวโน้มทวีความรุนแรง เนื่องจากที่ผ่านมาเกษตรกรในภาคชนบทมีการตอบรับเป็นอย่างดีต่อนโยบายประชานิยมของรัฐบาลเพื่อการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยผ่านโครงการต่างๆ (ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์, 2554 : 271-280) เช่น โครงการลดต้นทุน โครงการพักชำระหนี้ โครงการกองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ โครงการดังกล่าวเอื้ออำนวยให้เกษตรกรกู้ยืมได้สะดวก โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่ากู้เงินไปแล้วจะมีขีดความสามารถในการชำระหนี้คืนหรือไม่ หรือความตั้งใจที่จะชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าวคืนให้แก่สถาบันการเงินผู้ให้กู้หรือไม่เพียงใด

กล่าวโดยสรุป สาเหตุของการเป็นหนี้สินของเกษตรกร อาจเนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตหรือยากจน เพราะการล้มละลายของการลงทุนทำมาหากิน ผลผลิตตกต่ำผลตอบแทนไม่คุ้มกับการลงทุนการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว มีผลงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าหนี้สินของเกษตรกรไทยนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่หลากหลายด้วยกัน เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยภูมิศาสตร์ และปัจจัยโครงการนโยบายรัฐ ซึ่งปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรไทยเป็นจำนวนมาก

กล่าวโดยสรุป สาเหตุของการเป็นหนี้สินของเกษตรกร อาจเนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตหรือยากจน เพราะการล้มละลายของการลงทุนทำมาหากิน ผลผลิตตกต่ำผลตอบแทนไม่คุ้มกับการลงทุนการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว มีผลงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าหนี้สินของเกษตรกรไทยนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่หลากหลายด้วยกัน เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยภูมิศาสตร์ และปัจจัยโครงการนโยบายรัฐ ซึ่งปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรไทยเป็นจำนวนมาก

แนวคิดเกี่ยวกับมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร

การค้างชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากในการดำเนินงานของธนาคาร เนื่องจากการพิจารณาสินเชื่อแก่ลูกค้าที่มาขอสินเชื่อแม้ว่าได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้กู้แล้วก็ตาม แต่ยังมีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญา ธนาคารได้มีระบบตรวจสอบติดตามหนี้ภายหลังจากที่ได้ให้กู้แล้วซึ่งต้องหาวิธีการหรือมาตรการในการควบคุมหนี้ค้างชำระให้อยู่ในระดับที่ไม่เกินเป้าหมายที่กำหนดซึ่งมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ (ชนินทร์ พิทยาวิธ, 2550 : 138-139) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้หากปัจจัยดังกล่าวเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อตัวลูกหนี้ได้

2. ปัจจัยภายใน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในธนาคารที่เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อเอง และสาเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร

3. ปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกหนี้ ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านการบริหารปัญหาการบริหารงาน การผลิตด้านการตลาด เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป จากแนวคิดเกี่ยวกับมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร ดังกล่าวข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามระยะเวลาที่ธนาคารกำหนดไว้จึงก่อให้เกิดเป็นหนี้ค้างชำระจากการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรนั้น ได้มีสถาบันการเงิน และสหกรณ์การเกษตรได้สรุปถึงมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรนั้นเกิดจากหลายปัจจัย อันได้แก่ 1) ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้หากปัจจัยดังกล่าวเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อตัวลูกหนี้ได้ 2) ปัจจัยภายใน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในธนาคารที่เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อเอง และสาเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร และ 3) ปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกหนี้ เช่น ด้านการเงิน การบริหาร ผลผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ และการย้ายถิ่นฐานของเกษตรกร เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพักชำระหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตามที่คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2566 มีมาตรการพักชำระหนี้ให้กับลูกหนี้รายย่อยตามนโยบายรัฐบาล เกษตรกรมีหนี้ไม่เกิน 300,000 บาท และมีสถานะเป็นหนี้ปกติและหนี้ค้างชำระ เป็นระยะเวลา 3 ปี (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2566 : 79) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของมาตรการ เพื่อลดภาระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งยังไม่ฟื้นตัวและกระทบต่อเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง และ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ลูกหนี้จากการระดมเบี้ยที่เกิดขึ้น ได้มีโอกาสนำเงินที่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยมาลงทุนปรับเปลี่ยนหรือขยายการลงทุนในการประกอบอาชีพ และฟื้นฟูตนเอง รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ดียิ่งขึ้น

2. กลุ่มเป้าหมาย เกษตรและบุคคลมีเงินคงเป็นหนี้คงเหลือทุกสัญญา รวมกัน ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 ไม่เกิน 300,000 บาท และมีสถานะเป็นหนี้ปกติและหนี้ค้างชำระ

3. หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

1. ลูกหนี้ต้องสมัครใจเข้าร่วมมาตรการพักชำระหนี้ให้กับลูกหนี้รายย่อยตามนโยบายรัฐบาล ระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2569 โดยแสดงความประสงค์เข้าร่วมมาตรการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2567 ผ่านแอปพลิเคชัน BAAC Mobile หรือขอรับการแนะนำได้ที่ ธ.ก.ส. ทุกสาขา

2. การตั้งฐานข้อมูลลูกหนี้ตามมาตรการพักชำระหนี้ให้กับลูกหนี้รายย่อยตามนโยบายรัฐบาล

แนวคิดในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเป็นการศึกษาความหมายของคำว่าสินเชื่อและมาตรฐานสินเชื่อ ดังนี้ ในทางเศรษฐศาสตร์มองว่าหน่วยเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจนั้นอาจมีลักษณะการใช้ทรัพยากรที่ไม่สมดุลกันกล่าวคือ บางหน่วยเศรษฐกิจอาจมีความต้องการใช้สินค้าและบริการ ที่มากกว่าทรัพยากรที่ตนมีอยู่ในปัจจุบัน ในขณะที่บาง

หน่วย เศรษฐกิจอาจมีทรัพยากรเหลือใช้เกิน ความต้องการ ดังนั้น หากมีการโอนทรัพยากรส่วนที่เหลือเข้าไปให้ผู้ที่มีความต้องการใช้ทรัพยากร และก่อให้เกิดประโยชน์ได้ โดยตกลงว่าจะมีการชำระคืนแก่เจ้าของเดิมในอนาคต การจัดการใช้ ทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในทางกฎหมายอาจเรียกหน่วยเศรษฐกิจ ที่เป็นผู้รับทรัพยากรซึ่งมีภาระหนี้สินเกิดขึ้นนั้นว่าลูกหนี้ และเรียกหน่วยเศรษฐกิจที่เป็นผู้ให้ยืมทรัพยากรนั้นว่าเป็นเจ้าหนี้หรือเป็นผู้ให้สินเชื่อนั่นเอง ดังนั้นสินเชื่อจึงหมายถึง อำนาจในการเข้าถึง การใช้สินค้าและบริการ โดยสัญญาว่าจะชดใช้คืนในอนาคต สินเชื่ออาจอยู่ในรูปของสินค้าและบริการ หรืออยู่ในรูปของเงินก็ได้ เช่น การขอ ยืมข่าวสารจากเพื่อนบ้านมาบริโภคและหาмаกคืนในภายหลัง หรือการได้รับสินเชื่อเป็นเงินสดหรือบัญชีกระแสรายวัน จากธนาคารพาณิชย์โดยมีข้อตกลงที่จะชำระ คืนในอนาคตตามที่ตกลงกัน เป็นต้น ภาพรวมของการเกิดขึ้นของสินเชื่อและความสัมพันธ์กับระบบ เศรษฐกิจโดยภาคการเงินเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรในภาคเศรษฐกิจจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มจากการที่หน่วยเศรษฐกิจที่มีรายได้มากกว่าความต้องการใช้จ่ายทำให้เกิด ส่วน รั่วไหลจากระบบเศรษฐกิจกลายเป็นการออมเงินในรูปแบบต่างๆ เช่น ออมผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ หรือ การออมผ่านตราสารทางการเงินอันได้แก่ ตราสารหนี้ประเภทต่างๆ จากนั้นหน่วย เศรษฐกิจที่มีความต้องการใช้จ่าย มากกว่าทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่ก็จะขอกู้หรือขอสินเชื่อจากหน่วย เศรษฐกิจที่ออมเงิน โดยมีอัตราดอกเบี้ยเป็นราคาของทุนในการที่จะเป็นเครื่องมือช่วยให้การจัดสรร ทรัพยากรจากผู้ออมไปสู่ผู้กู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้กู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล หรือเอกชนจะนำสินเชื่อเหล่านี้ไปใช้จ่ายซึ่งเป็นการอัดฉีดเงินที่รั่วไหลกลับเข้าสู่ ภาคเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เรามักพบว่าโดยปกติสินเชื่อส่วนใหญ่เกิดขึ้นในรูปของการได้รับสินเชื่อจาก ระบบสถาบันการเงินเพื่อการลงทุนในกิจการเชิงพาณิชย์ ต่างๆ ในที่นี้จึงจะได้กล่าวถึงลักษณะของ อุปสงค์และ อุปทานของสินเชื่อจากสถาบันการเงิน (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2566 : 58)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรลูกค้าที่ค้างชำระหนี้เงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด จำนวน 313 คน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร, 2566 : 10) ได้แก่ 1) ตำบลแม่จัน 2) ตำบลแม่คำ 3) ตำบลป่าตึง 4) ตำบลป่าซาง 5) ตำบลศรีคำ 6) ตำบลแม่ไร่ และ 7) ตำบลสันทราย แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนมา จำนวน 282 คน ไม่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 31 คน เนื่องจากเกษตรกรลูกค้าผู้ตอบแบบสอบถามย้ายไปอยู่นอกพื้นที่ และผู้กู้ไม่สะดวกที่จะเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้ประชากร 282 คน คิดเป็นร้อยละ 90.09

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือเป็นลักษณะแบบสอบถามปลายปิดโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นลักษณะสำรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการให้คะแนน 5 ระดับ (บวรรัตน์ ศรีนิล, 2560) ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 3 การค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการให้คะแนน 5 ระดับ (บวรรัตน์ ศรีนิล, 2560)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยออกสำรวจข้อมูลกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในวันที่หัวหน้ากลุ่ม ช.ก.ส. ดำเนินกิจกรรมประชุมเกษตรกรลูกค้านของแต่ละหมู่บ้าน ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2566–มีนาคม 2567 ดังนี้

1. ตำบลแม่ไร่ ระหว่างวันที่ 1–28 ธันวาคม 2566
2. ตำบลแม่จัน ระหว่างวันที่ 1–15 มกราคม 2567
3. ตำบลแม่คำ ระหว่างวันที่ 1–15 มกราคม 2567
4. ตำบลป่าตึง ระหว่างวันที่ 16–31 มกราคม 2567
5. ตำบลป่าซาง ระหว่างวันที่ 16–31 มกราคม 2567
6. ตำบลศรีคำ ระหว่างวันที่ 1–15 กุมภาพันธ์ 2567
7. ตำบลสันทราย ระหว่างวันที่ 1–15 มีนาคม 2567

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และประมวลข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) และนำมาคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยแบ่งได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าอัตราร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนาข้อมูล

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายระดับความสำคัญ (บัวรัตน์ ศรีนิล, 2560) ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	ระดับการส่งผล/เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	ระดับการส่งผล/เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	ระดับการส่งผล/เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	ระดับการส่งผล/เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	ระดับการส่งผล/เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า จำแนกตามสถานภาพ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้ค่าสังเกต (Compare Means) เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 50-60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส มีรายได้เฉลี่ยต่อการผลิต 60,000-70,000 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อ

การผลิต 40,001-50,000 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6-8 คน มีหนี้ค้างชำระอยู่กับทาง ธ.ก.ส. 300,000 – 500,000 บาท

2. จากการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยภายนอก รองลงมา คือ ด้านปัจจัยจากตัวผู้กู้ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยภายในจากธนาคาร สามารถสรุปผลแต่ละด้านได้ดังนี้ ด้านปัจจัยจากตัวผู้กู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้กู้มีค่าใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคในครัวเรือนสูงขึ้นกว่าเดิม ด้านปัจจัยภายในจากธนาคารโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พนักงานขาดการคิดวิเคราะห์ถึงสภาพการแข่งขันของธุรกิจในปัจจุบัน ไม่มีการป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ด้านปัจจัยภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เกษตรกรประสบปัญหาเรื่องปุ๋ย หรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรมีราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

3. จากการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เกษตรกรค้างชำระหนี้เงินกู้ประเภทที่เกี่ยวกับการลงทุนและเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม รองลงมา คือ เกษตรกรค้างชำระหนี้เงินกู้ต่ำกว่าวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากธนาคาร

4. จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ทุกตัวแปรได้มีความคิดเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้อันดับแรก คือ ปัจจัยภายนอก รองลงมา คือ ปัจจัยจากตัวผู้กู้ และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยภายในจากธนาคาร ดังแสดงตารางที่ 1

5. จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ปัจจัย พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจากตัวผู้กู้ และปัจจัยภายนอก ส่วนปัจจัยภายในจากธนาคารไม่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ดังแสดงตารางที่ 4

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

ความสามารถในการเขียนเรียงความ	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับการส่งผล
1. ปัจจัยจากตัวผู้กู้	3.75	.761	มาก
2. ปัจจัยภายในจากธนาคาร	3.02	.822	ปานกลาง
3. ปัจจัยภายนอก	4.19	.434	มาก
รวมเฉลี่ย	3.65	.458	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปัจจัยภายนอก ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยจากตัวผู้กู้ ($\bar{X} = 3.75$) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านปัจจัยภายในจากธนาคาร ($\bar{X} = 3.02$)

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะที่ใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การค้างชำระหนี้เงินกู้	OPD	FB	EF	IFB	VIF
การค้างชำระหนี้เงินกู้ (OPD)	-	.559**	.442**	.002	-
ปัจจัยจากตัวผู้กู้ (FB)	-	-	.879**	.421**	4.431
ปัจจัยภายในจากธนาคาร (EF)	-	-	-	.525**	5.034
ปัจจัยภายนอก (IFB)	-	-	-	-	1.395

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระมีค่าความสัมพันธ์ (Correlation Coefficients) ไม่เกิน 0.80 จึงไม่อาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นผู้ศึกษาจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีค่าตั้งแต่ 1.395-5.034 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006 : 585)

ตารางที่ 3 ค่าสถิติใช้พิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรโดยรวมของปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of The Estimate
1	.616 ^a	.379	.372	.35717

a. Predictors: (Constant) ปัจจัยจากตัวผู้กู้, ปัจจัยภายในจากธนาคาร, ปัจจัยภายนอก

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าความสัมพันธ์ (R Square) = .379 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว มีผลต่อการรับรู้ปัญหา ร้อยละ 37.90 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ด้วยความคลาดเคลื่อนของการประมาณ .35717

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดบริการ	การค้างชำระหนี้เงินกู้			t	P-value
	สัมประสิทธิ์ ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน			
		มาตรฐาน			
		b	Std. Error		
ค่าคงที่ (a)	1.340	.305	-	4.396	.000***
1. ปัจจัยจากตัวผู้กู้	.413	.059	.698	7.018	.000***
2. ปัจจัยภายในจากธนาคาร	.013	.058	.024	-.230	.818
3. ปัจจัยภายนอก	.290	.058	.280	5.007	.000***
Adjusted R ² ที่ปรับแล้ว = .372 ค่าคงที่ = 1.340					

Adjusted R² ที่ปรับแล้ว = .372 ค่าคงที่ = 1.340

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า จำนวน 2 ปัจจัย (Sig < .001) ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยจากตัวผู้กู้ (Beta = .698) และปัจจัยภายนอก (Beta = .280) ส่วนปัจจัยภายในจากธนาคารไม่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษาด้านปัจจัยจากตัวผู้กู้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งคือ ผู้กู้มีค่าใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคในครัวเรือนสูงขึ้นกว่าเดิม และเป็นหนี้สถาบันการเงินอื่นร่วมด้วย จึงนำเงินที่ได้จากผลผลิตทางการเกษตรไปใช้จ่ายในครัวเรือน ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ให้กับ ธ.ก.ส. ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ รัตนรักษ์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุการค้างชำระสินเชื่อของลูกหนี้ธนาคารออมสิน เขตเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการค้างชำระสินเชื่อของลูกหนี้ธนาคารออมสินเขตเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการค้างชำระสินเชื่อของลูกหนี้ธนาคารออมสินเขตเพชรบุรี สาเหตุของการเกิดหนี้ค้างชำระโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า สาเหตุของการเกิดหนี้ค้างชำระมากที่สุด คือ สาเหตุจากปัจจัยภายในด้านตัวลูกหนี้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ธนาคารได้ รายได้ลดลงทำให้มีรายได้น้อยเพียงพอชำระหนี้ธนาคาร และนำเงินที่นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำไปใช้หนี้บัตรเครดิต ช่อมแซมบ้านเรือน

2. จากการศึกษาด้านปัจจัยภายในจากธนาคาร สิ่งที่ผู้กู้ได้ให้ข้อคิดเห็นต่อพนักงานขาดการคิดวิเคราะห์ถึงสภาพการแข่งขันของธุรกิจในปัจจุบัน ไม่มีการป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และพนักงานขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์สินเชื่อเกษตรกรไม่เข้าใจในระเบียบวิธีการสินเชื่อ ไม่สามารถให้คำแนะนำได้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรของ ชนินทร์ พิทยาวิรัช (2550 : 138-139) ที่ได้ให้แนวคิด ปัจจัยภายใน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในธนาคารที่เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อเอง และสาเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร เช่น การวิเคราะห์เครดิตไม่เป็นหรือหละหลวมเกิดจากการที่ผู้จัดการสาขาหรือผู้วิเคราะห์สินเชื่อหละหลวมในการพิจารณาให้เครดิตไม่ทราบรายละเอียดอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธุรกิจของลูกค้า ขาดการคิดการไกล ไม่ได้มองถึงสภาพการแข่งขันของธุรกิจนั้นๆ ขาดประสบการณ์ ไม่มีความรู้เรื่องการวิเคราะห์เครดิตหรือวงจรธุรกิจ ประมาทเลินเล่อ เกิดจากความไม่เอาใจใส่ในการวิเคราะห์เครดิต ไม่กำหนดแผนบริหารในการติดตามดูอาการสิ่งผิดปกติของลูกค้า ค่วนสรุปในการพิจารณาเครดิตจนไม่มองถึงจุดเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในธุรกิจนั้นๆ และไม่ซื่อสัตย์ เกิดจากการมองเห็นประโยชน์ในส่วนตนมากกว่าของธนาคาร เบียดบังผลประโยชน์ที่ควรเกิดขึ้นกับธนาคารไปเป็นของตนเอง จงใจในการพิจารณาเครดิตเพื่อช่วยเหลือกิจการที่มีผลประโยชน์หรือเพื่อนฝูง และญาติพี่น้อง ซึ่งแนวคิดทั้งหมดนี้สามารถอ้างอิงได้ว่า ปัจจัยภายในจากธนาคารและพนักงานธนาคารสามารถส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ธนาคารได้

3. จากการศึกษาด้านปัจจัยภายนอก สิ่งที่เกษตรกรให้ความสำคัญกับการประสบปัญหาเรื่องปุ๋ย หรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรมีราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และการประสบภาวะภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และวาทภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณิชา สุภาวงศ์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางกะปิ จำกัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สภาพทางเศรษฐกิจปัจจุบันราคาสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น และเกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เกิดภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ทำให้ผลผลิตเสียหาย เกิดภาวะฝนชุกทำให้ผลผลิตเสียหาย และเกิดพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหายด้วย 2) ปัจจัยด้านการผลิต ต้นทุนการผลิตสูง อัตราค่าจ้างแรงงานสูง 3) ปัจจัยด้านการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำไม่คุ้มค่ากับการลงทุน และถูกกีดกันการรับซื้อจากพ่อค้าคนกลาง 4) ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐมีผลต่อการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ นโยบายโครงการรับจำนำข้าว นโยบายเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถอ้างอิงได้ว่ามีส่วนสำคัญในการที่เกษตรกรลูกค้าเงินกู้ของ ธ.ก.ส. ค้างชำระหนี้ได้

4. จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ปัจจัย พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า จำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจากตัวผู้กู้ และปัจจัยภายนอก ส่วนปัจจัยภายในจากธนาคาร ไม่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยจากตัวผู้กู้ และปัจจัยภายนอก ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ขึ้น เนื่องจากผู้กู้มีค่าใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคในครัวเรือนสูงขึ้นกว่าเดิม เช่น มีบุตรที่เข้าสู่วัยเรียนที่จะต้องมียกจ่ายค่าเล่าเรียนบุตร ซึ่งปัจจุบันค่อนข้างจะสูง และการดูแลพ่อแม่เข้าสู่วัยชรา จึงทำให้เงินที่ได้รับจากผลผลิตทางการเกษตรในแต่ละปีนำมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ แทนที่จะนำไปชำระเงินกู้คืนให้ ธ.ก.ส. แต่นำไปใช้จ่ายในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการ การลงทุนในการปลูกพืชทางการเกษตร ซึ่งจะมีต้นทุนค่อนข้างสูงเช่นกัน เช่น ค่าปุ๋ย หรือเคมีภัณฑ์ทาง

การเกษตรมีราคาแพง จึงก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้ในแต่ละปี ส่วนที่ปัจจัยภายในจากธนาคาร ไม่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ นั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทาง ธ.ก.ส. มีกฎ ระเบียบในการปล่อยสินเชื่ออย่างละเอียดรอบคอบ และมีการวิเคราะห์ความสามารถของผู้กู้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และที่สำคัญคือ ผู้กู้จะต้องมีอสังหาริมทรัพย์ในการมาค้ำประกันเงินกู้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเชิงนโยบาย การพัฒนาองค์กร และการพัฒนาบุคลากร

1. การพัฒนาเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำ นโยบายสนับสนุนด้านราคาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตที่เป็นภาระหลักของเกษตรกร

1.2 ควรมีมาตรการหรือโครงการ พักชำระหนี้/ปรับโครงสร้างหนี้ ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของเกษตรกรในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อยไม่สอดคล้องกับรายจ่าย

1.3 สนับสนุนการจัดตั้งหรือเสริมบทบาทของ สหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต การตลาด และการเข้าถึงแหล่งทุน

2. การพัฒนาองค์กร (ธ.ก.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)

2.1 ธนาคารควรปรับปรุงระบบการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยเพิ่มการวิเคราะห์สภาพการแข่งขันและความผันผวนของตลาดเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2 จัดทำฐานข้อมูลลูกค้าเกษตรกรเชิงลึก เพื่อติดตามพฤติกรรมการใช้เงินกู้และการชำระหนี้ ช่วยให้การอนุมัติสินเชื่อมีความเหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกรมากขึ้น

2.3 พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ เช่น สินเชื่อแบบมีที่ปรึกษาทางการเงินควบคู่ หรือ สินเชื่อผูกกับการประกันราคาพืชผล เพื่อช่วยลดความเสี่ยงในการผิณัดชำระหนี้

3. การพัฒนาบุคลากร (เจ้าหน้าที่และเกษตรกร)

3.1 สำหรับเจ้าหน้าที่ธนาคาร ควรมีการอบรม ทักษะการวิเคราะห์เชิงธุรกิจและการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ตลาดและสามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับเกษตรกร

3.2 สำหรับเกษตรกร ควรส่งเสริมการ อบรมความรู้ทางการเงินและการวางแผนค่าใช้จ่าย เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เป็นสาเหตุสำคัญของการค้างชำระหนี้

3.3 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้าน การจัดการต้นทุนและการใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสินเชื่อที่เกษตรกรกู้ไปแล้วนอกจากนำไปเป็นต้นทุนการผลิต และการบริหารจัดการทางเกษตรกรรมแล้ว สามารถที่จะนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ด้านการเกษตรอย่างไร เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หากเกิดปัญหาด้านต้นทุนที่สูง และราคาผลผลิตตกต่ำแล้ว ยังมี โอกาสที่จะได้เงินจากเชิงพาณิชย์ เช่น น้ำผลผลิตที่ตกต่ำไปแปรรูปให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น เป็นต้น

2. ควรศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อจะได้ข้อมูลจากเกษตรกรผู้ประสบปัญหา และจะได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งอาจจะทำให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรลูกค้าในด้านการให้ความช่วยเหลือในการผลิตสินค้าทางการเกษตร และการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร โดยเจาะลงไปแต่ละหมู่บ้าน ในปัจจุบันเกษตรกรทุกหมู่บ้านส่วนใหญ่ค้างชำระหนี้เงินกู้ของธนาคาร

รายการอ้างอิง

ชนินทร์ พิทยาวิวิท. (2550). การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินนครหลวง. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2560). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารข้อมูลสาขาครบไตรมาส ที่ 1 พ.ศ.2563 (1 เมษายน 2563 - 30 มิถุนายน 2563). กรุงเทพฯ.

_____. (2566). คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี ประจำปีบัญชี 2566. กรุงเทพฯ : ธ.ก.ส.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). รายงานสถิติประชากรและเคหะ. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566

จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/population.html>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). รายงานสถิติประชากรและสังคม. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566

จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/population.html>

วิทยา เจียรพันธุ์ และคณะ. (2553). หนี้สินเกษตรกรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์. (2554). การบริหารโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนในมุมมองของเกษตรกร:

กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัย มข. 16 (3) : 271-280

บัวรัตน์ ศรีนิล. (2560). เอกสารประกอบการเรียน การออกแบบวิจัยธุรกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูล การออกแบบ

สอบถาม และการเลือกตัวอย่าง. เชียงใหม่ : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่